

Inspiratie, innovatie, en realiteit

Twee bijeenkomsten over ICT en Onderwijs

In oktober 2010 organiseerde het team ICTO (ICT en Onderwijs) van de Hanzehogeschool een studiedag over ICT en Onderwijs met als thema 'Inspiratie en Innovatie'.

Een voorbeeld: als docent wil je graag nieuwe digitale vormen van toetsing gaan gebruiken. Hiervoor bestaan toepassingen en je kunt ook technische ondersteuning krijgen van de betreffende afdeling binnen je onderwijsinstituut. Maar je mededocenten van dat ene vak willen niet meewerken met die nieuwerwetse fratsen. Wat doe je?

Wiki

Een leuk gedachtenexperiment in dit verband was de opening van de studiedag waarin een derdejaars studente van de Hanzehogeschool het publiek voor de keuze stelde wie beter af was: Bill Gates en al zijn (al dan niet vrijwillige) navolgers in een door technologie beheerst universum of de mensen die ervoor kiezen om binnen de Amish-cultuur te leven, die alle moderne technologie afzweert?

Twee opvallende zaken: ondanks de goede professionele houding van het ICTO-team en de studenten van de Hanzehogeschool kregen alle deelnemers een papieren hand-out bij binnenkomst (waarom? Het programma stond al een paar weken online), en was de draadloze verbinding niet overal even goed, waardoor niet iedereen zo actief kon deelnemen aan de twitterstream als hij of zij wel wilde.

Naar aanleiding van de studiedag richtte de Hanzehogeschool via Wikispaces een Wiki in waarop de presentaties geplaatst kunnen worden en een verzameling kennis over de verschillende deelonderwerpen kan ontstaan. Deze Wiki had eind november 44 leden (ter vergelijking: de studiedag had 140 vooraf aangemelde deelnemers) en ongeveer 20% van de presentaties (die voorafgaand aan de studiedag waren gemaakt) was geplaatst.

Aan inspiratie en innovatie bestaat geen gebrek, maar waaraan dan wel? Het vermoedelijke antwoord hierop is niet wereldschokkend: tijd en geld, en bereidheid van alle betrokkenen om de zaken goed in orde te krijgen en vervolgens ook te leren gebruiken.

De openingssessie van deze dag werd verzorgd door een van de grote namen in Nederland op het gebied van ICT en Onderwijs: Wilfred Rubens. In een bevlogen presentatie legde hij een duidelijke link tussen de veelheid aan mogelijkheden en de theorievorming hierover in de Onderwijskunde.

Voor de grote groep docenten van de Hanzehogeschool was dit een welkome mogelijkheid om die vraag te stellen die vermoedelijk bij menig docent leeft: het ziet er allemaal prachtig uit, maar hoe kan ik het gebruiken in mijn onderwijs? In verscheidene kleinere middagsessies en productpresentaties werd hiervoor een aantal oplossingen, maar ook een aantal nieuwe dilemma's aangereikt.

Actief meetwitteren

Op 9 en 10 november jl. kreeg de bovenstaande gestelde vraag een vervolg tijdens de jaarlijkse Onderwijsdagen, die 'Innovatie en realiteit' als thema hadden. Het programma van de Onderwijsdagen, georganiseerd door SURF (de landelijke organisatie voor onderzoek naar ICT en Hoger Onderwijs) en Kennisnet (de organisatie voor ICT in het Primair en Voortgezet Onderwijs, en het Beroepsonderwijs), bestond uit een grote verscheidenheid aan keynote-lezingen, sessies, productpresentaties en (min of meer) interactieve panels. De keynote-lezingen varieerden van een fraaie inspiratietalk van een succesondernemer uit een totaal andere branche die knap de relatie met het onderwijs wist te leggen, tot een presentatie over disruptieve innovaties in het onderwijs, waarbij oude modellen worden losgelaten en ingeruild voor nieuwe, ICT-ondersteunde werkvormen met als doel het reduceren van vroegtijdige schooluitval.

Naast het thema was er nog een overeenkomst met de studiedag op de Hanzehogeschool, die typerend is voor de kloof tussen inspiratie, innovatie en realiteit. Ook bij de Onderwijsdagen werd de grote groep actieve deelnemers, allen in bezit van minstens één 'mobile device', gehinderd door een matig functionerende wifi-verbinding en slecht bereik voor de mobiele internetverbindingen zoals bijvoorbeeld 3G: actief meetwitteren was er voor menig een ook deze keer niet bij. Verder was er bij de Onderwijsdagen op het gebied van werkvormen in de sessies toch ook nog regelmatig sprake van frontaal college in plaats van een variant van community-based learning, al kan dit met het grote aantal deelnemers (1.100 in totaal) te maken hebben.

Blended learning

Met name bij grotere congressen over ICT en Onderwijs zijn veel verschillende groepen mensen aanwezig die allemaal iets met dit onderwerp te maken hebben: onderwijskundig adviseurs, functionele beheerders van leeromgevingen, onderwijsontwikkelaars, bibliothecarissen met een ICT-focus, ICT-projectleiders, aanbieders van toepassingen, uitgevers, productontwikkelaars, technisch beheerders, ondernemers. Dit levert tijdens sessies interessante discussies en gesprekken op.

Een aspect dat echter blijft opvallen (en waar keynote-sprekers regelmatig op wijzen in hun lezingen) is de ondervetegenwoordiging van diegenen die worden geacht om alle toepassingen en dienstverlening ook te gaan gebruiken in

hun primaire processen van kennisoverdracht: de docenten. In die zin verdient het initiatief van de Hanzehogeschool, waar de grootste groep deelnemers bestond uit docenten, waardering en navolging, en is het jammer dat niet ook nog enige tientallen docenten van de RUG hebben deelgenomen.

Veel docenten kunnen niet deelnemen omdat ze eenvoudigweg onderwijs moeten geven op de momenten dat deze dagen worden georganiseerd, of spenderen ze (in het geval van wetenschappelijk personeel) de hun toegekende middelen voor congresbezoek al ruimschoots aan de (internationale en dus relatief dure) wetenschappelijke congressen in hun vakgebied.

Toch zullen voor de toekomst alle docenten in het Hoger Onderwijs op enigerlei wijze vertrouwd moeten raken met de vele mogelijkheden op het gebied van ICT en onderwijs. Binnen de RUG kunnen de UB, het CIT en het UOCG hierin uitstekend voorzien. Maar ook het in aanraking komen met vertegenwoordigers van bovengenoemde groepen van andere instellingen (of andere onderwijstypen) kan een waardevolle aanvulling vormen.

Natuurlijk kunnen alle online beschikbare neerslagen in de vorm van Wiki's, blogs, video's en presentaties een aardige indruk geven. Maar het verhogen van de acceptatiegraad van ICT in het onderwijs is, net als het gebruiken van ICT in het onderwijsproces zelf, een proces van

'blended learning': alleen plaatjes kijken op een scherm zonder hierover te kunnen spreken in (bijvoorbeeld) een proces van 'peer-to-peer'-interactie is minder effectief. Bovendien moeten die zo zorgvuldig aangemaakte Wiki's (zie het bovengenoemde voorbeeld van de Hanzehogeschool) dan ook wel gevuld en bijgehouden worden. Interactie bestaat bij gratie van de participatie van de verschillende belanghebbende partijen. Dit is het geval in de realiteit, en alle innovatie en inspiratie ten spijt, is dit zo mogelijk nog meer het geval in de online-wereld.

Social Media

Dankzij al bijna twee decennia hard werken van een groep pioniers onder onderwijskundigen, ICT'ers en docenten, zijn er momenteel veel mogelijkheden om onderwijsprocessen te ondersteunen met ICT. Er is een toenemende bereidheid van docenten om ICT-toepassingen te gaan gebruiken in het onderwijs (bijvoorbeeld het gebruik van Nestor in het onderwijs).

Ook is er deels een toenemende noodzaak om meer ICT-toepassingen te gaan gebruiken, omdat de scholieren- en studentenpopulatie drastisch is veranderd en nog steeds verandert. In toenemende mate lijken bestuurders zich van dit proces bewust te zijn. Belangrijk bij het succesvol ontwikkelen van onderwijscurricula met al dan niet intensieve toepassingen van ICT zijn goede onderwijskundige, technische en functionele begeleiding, investering van tijd en geld, en een integratieve benadering van de twee processen ICT-ontwikkeling en onderwijsontwikkeling.

Deze combinatie brengt een heel eigen soort uitdagingen met zich mee. Voor wat betreft de RUG stemmen de huidige ontwikkelingen waarbij ICT-ontwikkeling, onderwijskundige ontwikkeling en ICT-beheer niet geheel gescheiden lijken te worden, voorzichtig optimistisch. Wordt 2011 het jaar waarin de voortrekkers onder de docenten, ontwikkelaars en beheerders hun ICT en onderwijsrevolutie vervolmaakt gaan zien worden? Gaat de definitieve disruptieve innovatie volgend jaar plaatsvinden? Maken bijvoorbeeld Social Media over enige tijd deel uit van ieder aangeboden vak? Blijft u online voor meer informatie.

- www.handboekcommunities.nl
- wilfredrubens.typepad.com
- www.slideshare.net/wrubens
- www.surffoundation.nl
- www.kennisnet.nl
- www.surfsites.nl/owd2010/